

A pedagógus szakmai fejlődésének támogatása a nyelvi tehetségazonosítás területén a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében¹

CSÓSZ TÍMEA – DR. HEVESSYNÉ HUSI ANGÉLA –
DR. MEZŐNÉ MONOKI SOPHIA

csosz.timea@kossuth-gimn.unideb.hu – hhusi.angela@arany-alt.unideb.hu –
mezone.m.sophia@kossuthgyakorlo.unideb.hu

Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziuma és Általános Iskolája

Kulcsszavak: *lemorzsolódás, tehetség, tehetségdiagnosztika, interkulturális kompetencia, motiváció, tehetségszűrő megfigyelési szempontsor*

Dr. Pósné Rácz Annamária projektigazgató előszava a tanulmányhoz:

Az Emberi Erőforrás Fejlesztés Operatív Program keretében meghirdetett és támogatást nyert EFOP-3.1.2-16-2016-00001 azonosítószámú, *A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából* című projekt megvalósításában a Debreceni Egyetem hat pedagógusképzést folytató felsőoktatási intézménnyel és az Oktatási Hivatallal konzorciumban vesz részt.

A projekt céljai és feladatai a pedagógusképzés és -továbbképzés tartalmának megújítása, mintaértékű pedagógiai módszerek kidolgozása, terjesztése, valamint a végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó stratégia prevenciós célú beavatkozásainak megalapozása a leendő együttműködő partnerintézmények, alap- és középfokú iskolák bevonásával. A projekt megvalósításának közvetlen célcsoportja a lemorzsolódással, a végzettség nélküli iskolaelhagyással érintett köznevelési intézmények vezetői, pedagógusai, pedagógiai munkát segítő szakemberei.

Egyetemünk Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megyék iskoláinak közreműködésével kívánja megvalósítani feladatait. Az együttműködő intézményekben a tantestület tagjai

¹ Elhangzott a *Mester- és kutatótanár konferencián* – ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskola, 2019. március 30.

akkreditált pedagógus-továbbképzésekben vehetnek részt. A Debreceni Egyetem vállalja, hogy a projekt keretében újonnan fejlesztett pedagógus-továbbképzéseit az együttműködésbe bevont iskolák pedagógusai számára térítésmentesen elérhetővé teszi, a kiválasztott képzéseket helyben megszervezi és megtartja.

A Debreceni Egyetem a projekt célkitűzéseire igazodva 26 db 30 órás pedagógus-továbbképzési programot akkreditáltatott és vetetett nyilvántartásba az Oktatási Hivatalnál, és több mint 400 pedagógus számára állított ki tanúsítványt a továbbképzések követelményeinek sikeres teljesítése nyomán. A továbbképzések mellett több tematikus fejlesztési program részét képezi a projektnek: tehetségazonosítás módszereinek kidolgozása és átadása intézményeknek; konfliktuskezelés, kommunikációs technikák kidolgozása, adaptálása; fejlesztőműhelyek szervezése.

A projekt szakmai megvalósításában a Debreceni Egyetem nagymértékben támaszkodik gyakorlóiskoláinak sokoldalú tapasztalatokkal rendelkező (vezető) tanáira, akik a tanárjelöltek felkészítése mellett most gyakorlati ismereteiket megosztva az együttműködő iskolák pedagógusaival a projektcélok minél hatékonyabb megvalósításán fáradoznak.

A továbbképzések tapasztalataira, a képzések hasznosulásának mért eredményeire alapozva a Debreceni Egyetem felülvizsgálja a pedagógusképzés pedagógiai-módszertani elemeit, és javaslatokat fogalmaz meg a tanárképzés megújítására, a képzési program lehetséges átalakítására, a kurzusok tartalmának aktualizálására.

A projekt szakmai megvalósítása során kifejlesztett módszertani innovációk hatékony segítséget nyújthatnak a pályán lévő pedagógusoknak, továbbá helyet kaphatnak és beépülhetnek a felsőoktatás tanárképzési programjaiba is, ezáltal nemcsak a jelenleg aktív tanerő, de a jövőben pályájukra álló pedagógusok is megkaphatják azt a felkészítést, amelyet most a projekt során továbbképzések formájában kívánunk a hazai közoktatás szolgálatába állítani.

1.1. Elméleti bevezető

„A gyermek olyan, mint egy pillangó a szélben. Néhány magasabbra tud repülni, mint mások, de mindegyik a legjobb tudása szerint repül. Miért is hasonlítanád össze őket? Mindegyik más. Mindegyik különleges. Mindegyik gyönyörű.”

(Ismeretlen szerző)

A fenti idézet mintegy tanári ars poeticaként kifejezi azt a toleranciát, amint a másság, a szokatlanság, az egyediség iskolai közegben történő megmutatkozását egy pedagógusnak meg kell próbálnia elfogadni, bánni vele és teremtő erővé formálni, közhelyesen szólva a szükségből erényt kovácsolni. Azt, hogy a még mindig uralkodó homogenizálás helyett érdemes megbarátkozni a sokszínűséggel, a diverzitással.

Az utóbbi időben több tanulmány (Pusztai–Bacskaï 2017) született a hátrányos helyzetű, nagy arányban nemzeti kisebbséghez tartozó tanulók felzárkóztatási lehetőségeiről, integrálásáról, a bennük rejlő tehetség előcsalogatásáról. Amiben minden tanulmány szerzői egyetértenek,

az az oktatás meghatározó szerepe a kedvezőtlen folyamat megfordításában, a társadalmi marginalizálódás csökkentésében. Az aluliskolázottság mélyszegénységet, a szegénység továbböröklődően újbóli szegénységet termel, ugyanakkor a kitörés lehetősége a jobb életminőséggel és integrációs változásokkal párosul. Az oktatási rendszer s benne a mozdítórugók, a pedagógusok nagy sansza abban rejlik, hogy megfelelő, csoportra/személyre szabott eszközökkel az eddig kevés iskolai sikert megélt, otthonról megfelelő ösztönzést és elismerést nem kapó, elkedvetlenedő, lemorzsolódó diákok a formális oktatás keretein belül maradván a tankötelezettség végéig mindenképp, de lehetőleg utána is képességüknek megfelelő végzettségre tegyenek szert, és ennek birtokában megállhatják a helyüket a nagybetűs életben.

Ez a módszertani e-füzet ebben próbál segítséget nyújtani az ilyen tanulókkal foglalkozó, vélhetően jó néhány szakmai csalódást megélt pedagógusok számára, akik már nagy valószínűséggel maguk is sok mindent kipróbáltak és jelentős mennyiségű időt szántak azoknak a különböző megoldási lehetőségeknek a kimódolására, amelyeket az osztályteremben a rendelkezésre álló 45 perc alatt bevezethetnek.

Gyakorló tanárokként mindhárman egyetértünk a diákok megnyerésének fontosságában, hiszen belső motiváció hiányában az eltérő kultúrából származó fiatalok pusztán konformizmusból és megfeleléskényszerből rendkívül ritkán hajlandók teljesíteni. A bemutatott projektötletünk is ezt a tényt vette alapul, és olyan témát választottunk kiindulópontnak, amely első hallásra is becsalogathatja a munkatérbe a célcsoportot. Az esküvő-lakodalom (lagzi) témaköre számtalan lehetőséget kínál anyanyelvi és idegennyelv- tanároknak egyaránt különböző kommunikatív funkciók, stiláris jellemzők, szókincsbővítés, interkulturális kompetencia, beszédkészség és kooperativitás fejlesztésére, hogy csak néhányat említsünk a sok didaktikai cél közül, s mindezt különböző módszerek, megközelítések segítségével, hiszen „*a változatosság gyönyörködtet*”.

Reményeink szerint függelékünk folyamatosan bővül majd a workshopokon velünk dolgozó kollégák munkáival, projektötleteivel, óravázlataival, és így, egymástól tanulva elindulhat egy olyan kedvező hatású, iskolákon átívelő osztálytermi folyamat, amelyben az Önök munkájára, tapasztalataira is számítunk, és azokat nagyra értékeljük.

1.2. Módszertani bevezető

A nyelvi fejlődés szigorú belső rend szerinti logikus építkezés eredményeként történik. Manapság az emberek gyakran élik át a kulturális sokk jelenségét. „*A kulturális sokk új kultúrával való találkozás eredményeként fellépő feszültség és aggodalom, valamint megszokott kulturális szerepek és szociális szabályok elvesztéséből származó veszteség és inkompetencia érzése.*” (Oberger 1954) „*A mai kor embere a környezettel gyakran nem tud megbirkózni, mert ismeretlenek számára annak kognitív aspektusai és szerepmoelljei.*” (Taft 1977) Az interkulturális tudatosság fejlesztését, valamint a nyelvi kompetenciák fejlesztése következtében a szellemi elkülönülés megakadályozását jó gyakorlatnak és a lemorzsolódást csökkentő járható útnak tartjuk, hiszen a tanuló sikeres kommunikációs és nyelvi stratégiáinak

köszönhetően más kultúrák/szociokultúrák nézőpontjából is megvizsgálja önmagát. Ezáltal nyitottabbá, egyben együttműködőbbé válik, készen áll befogadni a világ sokszínűségét.

A projekt megvalósításához a 7. évfolyam tanulóit választottuk, mert a kivitelezés során az anyanyelvi és nyelvi tehetség típus tehetségazonosítása ezen évfolyamon a legaktuálisabb, hiszen határvonal az általános és a középiskola között, mivel hatosztályos gimnáziumi képzésbe belépő évfolyamként is felfogható, valamint akár a pályorientáció egyik legmeghatározóbb időszaka is lehet. 7. évfolyamon a tétova – később akár elkallódó – diák, ha megfelelő időben ösztönzést, pozitív visszajelzést, megerősítést kap tanárától, elindulhat abba az irányba, amelyben tehetsége leginkább kibontakozhat.

Választott projekt témánk a tinédzserkorban gyakori befelé fordulás hatásos ellenszere is lehet. A testi-lelki érettség szintje, a kezdődő érdeklődés a másik nem iránt, az emberi kapcsolatok új, magasabb szintre emelkedése indokolja témaválasztásunkat. Ezen korosztály fogalmi fejlettsége, absztrakt gondolkodásának magasabb szintje alkalmassá teszi őket arra a komparatív szemléletre, amely projektünk több óráján is megjelenik. Ez az ugrás-szerű fejlődés nemcsak a hatosztályos gimnáziumba lépők esetében, de az általános iskolában maradók körében is érzékelhető.

Maga a projekt a tanulókat az esküvő és a lakodalom fantáziavilágába kalauzolja el. Az ifjú pár, Katalin és Zsolt – kitalált személyek – sok évvel ezelőtt iskolánk tanulói voltak, és mostani osztályfőnökünk régi kedves osztályába jártak. Szerelmük az iskolánk falai között szövődött, ezért arra gondoltak, hogy egykori szeretett osztályfőnökük jelenlegi osztályát teljes létszámban meghívják esküvőjükre. Kalandozásunk során kézhez kapjuk az esküvői meghívót, elfogadjuk a meghívást, és köszöntőbeszédet írunk. Érvelünk a legmegfelelőbb ajándék kiválasztása mellett, ezután kiselőadás formájában ismerkedünk meg az ifjú pár hagyományos és modern esküvői viseletével, majd egy szövegfeldolgozás segít a vendégek **dress code** szabályainak elsajátításában. A *nagy dínom-dánom* című projektórán menükártyákon, sütimestrán és az ételallergia témakörén keresztül gazdagodik a diákok szókinccse szólásokkal, közmondásokkal „fűszerezve”, míg az ötödik foglalkozáson sebtiben esküvőszervező céget alapítunk, és reklámszöveget írunk, ötleteket adunk az esküvői helyszín és dekoráció kiválasztásához, majd megismerkedünk az ünnepi asztal protokolljával. Érdekes feladatokon keresztül gyakoroljuk a helyes artikulációt, ezt követően a programzene segítségével egy újabb esküvő helyszínére csöppenünk. A projekt hetedik órája hihetetlen esküvői hagyományok és szokások közül szemelget. Az órán felhasznált ismeretterjesztő szövegek a világ minden részéről származó esküvőkre invitálnak bennünket. A következő projektórán elgondolkozhatunk, hogy vajon a menyasszony és vőlegény személyisége mennyire lesz fokmérője boldog közös jövőjüknek. Tulajdonságaikon keresztül a jelzők témakörében szerezhettek ismereteket a diákok. Projektünk kilencedik órája a véleménynyilvánítás, érvelés, a vita szabályainak elsajátíttatását tűzte ki célul: Szanticskára, az esküvő különleges helyszínére – ahová a madár se jár – utazunk képzeletben. Odajutásunk megszervezését, optimális kiválasztását a diákokra bízuk, akik döntésük helyességéről győzik meg egymást. Végül a tízedik órában inkább egy kényelmes megoldás mellett döntünk, veszünk a használtautó-piacon egy járgányt, amellyel

remélhetőleg elzötyögünk – még időben – az esküvő helyszínére. Ezen az órán drámapedagógiai módszerekkel a nyelvi humoré, az alkotóképességé és a kreatív, önálló gondolkodásé a főszerep.

Módszerünk a mai, modern pedagógiában használt legsikeresebbnek talált módszereket (projektmódszer, kooperatív tanulási technikák, kommunikatív megközelítés és drámapedagógia) ötvözi és vonultatja fel foglalkozásról foglalkozásra. Az élményszerű tanulást, a bevonódás belső igényét projektünk több szinten is támogatja. A különlegesség, az érdekesség mint fő motívum vonul végig a közös munkán. Szerettük volna elérni, hogy minden mozzanatában lepje meg, varázsolja el a diákot, úgy, hogy közben észrevétlenül hasznos tudás birtokába kerüljön. Úgy gondoljuk, azzal, hogy nem érzi túl tudományosnak, túl magas szintűnek a témát vagy az órai történéseket, sokkal inkább együttműködik és befogadóvá válik. Az életközeli altémák (például reklám, menetrend, meghívó, köszöntő) a diákok által jól ismert terepen mozognak, mely szintén fenntarthatja a motivációt, mint ahogy az a tény is, hogy az órákhoz készült feladatok jelenkori problémák megoldására szólítanak. Törekedtünk arra, hogy a diákok az órán végzett tevékenységekben más oldalukról is megmutathassák magukat; eddigi komfortzónájukból kimozdítva másképp, máshogyan keressenek megoldásokat. Sokszor saját maguk képzelt határain túllépve érzékeljék, hogy mennyi mindenre képesek. Társaik elismerésének kivívása, elnyerése további fejlődésük erős motorjává válhat. Aktív tevékenységük során maguk a diákok lehetnek mozgatórugói a folyamatoknak. Különösen izgalmas tanár és diák számára, ha a tanulók kezükbe vehetik az irányítást a részegységek kimenetelében, kezdeményezhetik, alakíthatják a történet fonalát, érvelnek, döntéseket hoznak, választanak, megvalósíthatják egyéni vagy csoportos elképzeléseiket. Végig támogatjuk őket egyéni ízlésviláguk, saját stílusuk kibontakoztatásában, ugyanakkor feladatként kaphatják az elsajátított öltözködési szabályok (dress code) alapján a projektzáró előadáson az alkalomhoz illő megjelenés megvalósítását. Folyamatosan számítunk arra, hogy saját élményeikkel gazdagítsák közös munkánkat.

Az életközeli témák láncra fűzése során kerek egész történet, projektproduktum alakul ki, ugyanakkor az egyes egységek önállóan is megállják a helyüket, így a pedagógus döntheti el, hogy mennyit használ föl belőle, esetleg kiegészíti, tovább gazdagítja azt.

A tíz fő részre bontható projekt mindegyik egysége egy-egy valóságos magyar nyelv vagy irodalomóra új köntösben. Ezek az órákon a tantárgy keretében egyébként is tanítandó ismeretekhez jutnak a diákok, csupán a témaválasztás teszi szokványostól eltérővé az ismeretszerzést. A diákokat így arra próbáljuk sarkallni, hogy a megszerzett ismereteket sajátos módon, kreatívan alkalmazzák. Mindegyik projektóra egy-egy meghatározott kommunikációs célt jár körül, a magyar nyelvtan vagy irodalom tantárgy tananyagának ismereteit sajátíttatja el. Az egyén szocializációs szintje szorosan összefügg azzal, hogy anyanyelvét hogyan használja. Fontos-e számára a nyelv művelése, igényes-e nyelvhasználatára írásban és élőbeszédben? Nyelvi óráinkon szándékaink szerint komplexen szerettük volna fejleszteni a tanulókat. Nemcsak nyelvi területen – egysíkúan –, hanem átfogóan, viselkedési és illem-szabályok elsajátíttatásával, metakommunikációs eszközök gyakoroltatásával, a testbeszéd tudatosításával szerettünk volna visszahatni a nyelvi képességek, készségek fejlődésére.

Úgy éreztük, a nyelvi és a szociális képességek csak egymással karöltve fejlődhetnek. Fontosnak találtuk, hogy tanulóinkat olyan úton indítsuk el, amely egy magasabb nyelvi fejlődési szintre vezeti el őket. Célunk, hogy elsajátított képességeik segítségével a későbbi életszakaszaikban jelentkező kommunikációs helyzeteket tudatos nyelvhasználattal magabiztosan oldjanak meg. Az általunk indukált tanulási folyamatok sikerességének kulcsa a tanuló pozitív, motivált befogadói magatartása. Tapasztalataink szerint célkorosztályunk – életkori sajátosságaiból kiindulva – nehezen bírható szóra, ezért igyekeztünk olyan kommunikációs helyzeteket teremteni óráinkon, melyek segítségével a belső gátak leomolhatnak. Véleményünk szerint projektünk megteremti a helyes tanulói attitűd kialakulását.

Párhuzamosan törekszünk arra, hogy a projektórákon megvalósuló tevékenységek az általunk közvetített ismeretekkel hidat képezzenek más kultúrák (más nemzetek, nemzetiségek, kisebb társadalmi csoportok) között. Az általunk kínált módszer célzottan fejleszti az interkulturális és nyelvhasználati tudatosságot. Nyitott, elfogadó, felvilágosult gondolkodás kialakításával szeretnénk elérni, hogy a diákok az egymás közötti esetleges konfliktusait igényes nyelvi megoldásokkal orvosolják, céljaik megvalósítására tudatosan és hatékonyan a nyelvi kommunikációs eszközöket használják. Úgy érezzük, aki a következő évszázadban ezen képességeknek birtokában lesz, olyan tőkével fog rendelkezni, amely mindenképp előnyhöz juttatja társaival szemben.

A projektproduktum felhasználása a pedagógus szabadsága, ajánlásunk szerint kiváló és tudatos lehetőséget ad a szülők bevonására, magasabb szintű ösztönzésre, elismerésre: iskolai műsorok keretében vagy akár iskolán kívüli jeles alkalmakon, kulturális rendezvényeken (pl. szülőknél szervezett műsorok, gálaműsor anyaga, falunap).

Elgondolásunk szerint bizonyos órák házi feladatai párbeszéd formában kiváló alapanyagot szolgáltathatnak a projektet lezáró, nyilvánosan bemutatott színdarab forgatókönyvének összeállításához. A projektben szereplő órák ismeretanyaga drámapedagógiai módszerekkel adaptálható, sorrendjük tetszés szerint variálható. A tanulók legjobban sikerült házi feladataiból szemezgetve a tanár összeállíthatja a színdarab cselekményét, párbeszédet írhat, melyek megelevenednek a színdarab nézői előtt. Így a diákok mintegy jutalomképp élhetik meg saját szellemi termékük előadását, valamint saját nevük megjelenését plakátokon, meghívókon, amely reményeink szerint erős motiváló erővel bír mind a diák, mind a szülő számára.

A teljesség igénye nélkül kínálunk néhány ötletet, mely szerintünk a tanári fantáziával kiegészülve elindíthatja a projekt végén megvalósuló előadás megformálást: a hetedik órán feldolgozott esküvői szokások közül a tanulók a számukra legérdekesebbeket dramatizálhatják és beépíthetik a színdarab cselekményébe. Maga a vőlegény és a menyasszony is megszólalhat, és méltathatja azokat. A legérdekesebb hagyományokat, szokásokat eljátszhatják a cselekmény során. Az egyes asztaltársaságok beszélgetéseire irányulhat a figyelem, miközben ezen társaságok párbeszédet folytatnak a világ érdekes lagzijairól. Ezeket a párbeszédet szintén be lehet építeni a színdarabba. A nyolcadik óra témájaként megjelenő női/férfi szerepek és tulajdonságok visszaköszönhetnek humorosan a két örömanya

beszélgetésében, megszólaltathatják őket a diákok. Dialógusukat, monológjukat szintén a tanulók találhatják ki. Esetleg felbukkanhat az események között egy régi, elfeledett lány/legény, aki most vegyes érzelmekkel, talán keserűen vagy humorosan mondja el véleményét. Akár házi feladatként, levélformában is elmondhatják a tanulók az elhagyott kedves gondolatait. Ideillően a magyar népdalkincsből válogathatunk népdalcsoportot is, hiszen a magyar népdalok szövege, nyelvezete igen képszerűen fejezi ki és festi meg a szerelmesek érzelmvilágát. Egy másik asztaltársaság dramatizálhatja az esküvő helyszínére történő eljutásuk viszonyosságait. Szatirikus, öniróniával szemlélt elmesélésük része lehet a történeteknek. Remek adaptálási lehetőség nyílik az autókereskedőnél megesett történet dramatizálására. Az esküvő vendégei eljátszhatják és beépíthetik a színdarabba a használtautó kereskedőnél lezajlott jelenetet. A negyedik órán felhangzó zajok, zörejek, hangok egy esküvő hangjai is lehetnek, melyek jól beépíthetők a jelenetekbe. Meglehető zajok színesíthetik vagy bonthatják ki a történet fonalát. A tanulók maguk választhatják ki a zenei aláfestést, a hangok, zajok repertoárját, majd „hangtechnikus-gyakornokként” megvágathatják a bejátszandó zenét, hangokat. Sorban felhangozhatnak a vendégek tószójai, köszöntői, jókívánságai, melyeket a diákok szintén egy korábbi projektórán készítették el. A dress code ellen véthetnek egyes vendégek, és ezekből a tévedésekből humoros jelenetek alakulhatnak ki a színdarab során. Ezeket a jeleneteket szintén maguk a diákok álmodhatják meg. Az esküvőn felszolgált ételekre lehet néhány vendég allergiás. Az ételallergia kapcsán – mely egyik projektóránk témája volt – bonyolódhat tovább a színdarab cselekménye. A menüben a diákok kedvenc ételei, esetleg szülei, nagyszülei családi receptjei is megjelenhetnek, fel is lehet azokat szolgálni és megkóstolni, hiszen célul tűztük ki továbbá a szülők bevonását is. Az egyik projektóránk témája az esküvői helyszín, dekoráció és teríték megálmodása. A diákok – mint „esküvőszervezők” – ezen az órán reklámszövegeket írnak, hiszen a reklám napjaink egyik leggyakoribb tömegkommunikációs műfaja, amelybe mindennapjaink során akaratlanul is lépten-nyomon belefutunk. Minek is lenne nagyobb aktualitása egy nyelvi órán? A végső projektzárón kialakíthatunk egy esküvői helyszínt asztalokkal, díszletekkel, ünnepi terítékekkel. Az esküvői asztaldíszek, a színpadkép, a kosztümök és a dekoráció elkészítésében részt vehetnek a diákok mellett a szülők is, de akár az iskola más szakkörének tagjaival összefogva a díszletek/jelmezek elkészítése során együtt alkothatnak a diákok egy-egy kellemes délután keretében.

A szülők bevonása, még ha csak kismértékben is, lehetővé teszi az iskoláról kialakított véleményük árnyalását. Az iskola mint „ismeretlen terület” feltérképezését/alaposabb megismerését és ezáltal egy remélhetőleg támogatóbb attitűd kialakítását segíti, ha a szülők találkozhatnak gyermekük tanáraival, osztálytársaival. Az iskolai oktató és nevelő munka pozitív megítélését ezek a találkozások előremozdíthatják. A szülő saját gyermekének teljesítményén keresztül ítéli meg az iskolában folyó munka hasznosságát és eredményességét. Gyermekének szociális fejlődése, tudásának gyarapodása remélhetőleg meggyőzi a tudás és a tanulás fontosságáról. Pedagógusként mindannyian tapasztaljuk, hogy az együttműködő szülő megtöbbszörözi munkánk sikerét.

A projektpedagógia két jeles képviselője Honfi Anita és Komlódi Nóra szerint „... a tanulók személyiségének fejlesztésében kiemelt fontossággal bír a pedagógus személyisége. A projektek során a tanár segítő szerepe dominál, s eközben a tanulás – tanítás lépéseibe több szubjektív elem is kerül, amely a tanár [...] személyiségéből fakad, s amely jelentős motiváló tényezővé válhat. A tevékenység, a tevékenykedtetés a tanulók aktivitási szintjének növekedésében és az egyre gyakoribbá váló kreatív folyamatokban is megnyilvánul. A csoportmunkák során fejlődik a tanulók szociális kompetenciája, ami a megszerzett tudással egységben a felnőtt életre való felkészülést segíti, s hozzásegíti a tanulókat felnőttkorukban egy sikeres, tartalmas élethez és ahhoz a nélkülözhetetlen képességhez, hogy társadalmi kapcsolatrendszerüket a tehetség, a tudás, a képesség megőrzésére – a maguk és a mások javára – fordíthassák.” (Honfi–Komlódi 2010: 31)

1.3. Gyakorlati tanácsok a megvalósításhoz

A projektpedagógiában a tanári szerep a hagyományos értelemben vetthez képest jelentősen átalakul, és az angol nyelvtanítás legújabb módszertanához, a kommunikatív nyelvoktatáshoz hasonlóan a projektet irányító tanár háttérből, facilitátorként segíti a résztvevő tanulókat. „*Projekthelyzetben a tanárnak a diákok partnerévé kell válnia, sokszor együtt kell gondolkodnia tanítványával – miközben persze ő az »első az egyenlők között.«*” (Honfi–Komlódi 2010: 40) Való igaz, a tanulók projektmunka keretein belüli foglalkoztatása jóval tudatosabb, átgondoltabb, strukturáltabb és időigényesebb felkészülést követel a pedagógustól, mint egy hagyományos, „fapados” óra. Ugyanakkor a projektmódszer nem minden tanáregyéniség számára teremt természetesen, könnyedén kezelhető, kívánatos vagy elviselhető helyzeteket. Ennek mérlegelését feltétlenül figyelembe kell vennie annak a pedagógusnak, aki szeretné projektötletünket megvalósítani az osztályteremben.

A tíz (dupla foglalkozás esetén húsz) órából álló tematikus lánc feldolgozását heti egy alkalommal javasoljuk, mert a tanári erőforrás is véges. Az újabb technikák és ismeretek elsajátítása a szokványos tanórán történjen, míg a projektóra az ismeretek újszerű, kreatívabb elmélyítésében segít. Az általunk megszerkesztett projektterv konkrét óravázlatokkal egészül ki, esztétikus digitális és nyomtatott mellékletekkel alátámasztva, mellyel reményeink szerint a rendkívül időigényes felkészülést jelentősen lerövidíthetjük. Ettől függetlenül az óratervek bármely pontja igény szerint elhagyható, kiegészíthető, az adott tanulócsoportra szabható. Alkalmassint akár az iskola falai közül kilépve, valós terepen is folytatódhat a tanulási folyamat. A módszer a tanulói sokszínűség előcsalogatására teremt lehetőséget, egyben differenciált fejlesztésre, valamint akár tehetséggondozásra is kiválóan alkalmas, miközben biztosítja egy-egy adott probléma megoldási lehetőségeinek tárházát.

Az órák magyar nyelv és irodalom tantárgyakhoz készültek, de idegen nyelv-órákon, valamint célnyelvi civilizációs órákon egyaránt felhasználhatóak tanári átalakítást követően. A foglalkozások egymásra épülnek, ezért az óra végi kilépőkártyákra a 2. alkalomtól kezdve

a következő óra elején a tanárnak néhány mondatban feltétlenül reflektálnia kell, ezt az óratervekben külön már nem mindenütt jelöljük. A tanulócsoport munkatempójától függően az adott foglalkozások anyaga akár dupla órában is feldolgozható, ez a megvalósítás értékét nem csorbítja. A szókincsbővítés fázisához a pedagógus igény szerint készíthet kivetíthető vizuális tananyagot.

„Mindenképpen úgy zárjuk a projektet, hogy azzal hangsúlyt adjunk az elvégzett munka értékének, kiemeljük annak fontosságát. Meglepő módon, már a téma kijelölését követően a következő, tehát szinte első dolgunk a projektzáró megbeszélése kell, hogy legyen. Több heti munkánkat komolyan befolyásolja, hogy milyen projektzáró mellett döntünk. Arra törekedjünk azonban, hogy a projektzáró olyan legyen, hogy a szülőket mindenképpen meg tudjuk hívni, a gyerekek számára pedig maradandó élményt nyújtson.” (Honfi–Komlódi 2010: 37–38.)

A foglalkozások során az órát tartó pedagógusnak lehetősége nyílik tehetségfelismerésre és -azonosításra egyaránt, amelyet a TÁMOP 3.4.4/B/08/1-2009-0014 pályázat eredményeként az Eszterházy Károly Főiskola együttműködésével kifejlesztett tehetségdiagnosztikai mérőeszköz segítségével standardizáltan végezhet el. A mérőlapok a szerzők ajánlása szerint minden pedagógus számára elérhetőek és szabadon felhasználhatóak (*„...ezúton ajánljuk a pedagógiai gyakorlat számára szíves felhasználásra”*). (Dávid–Hatvani–Héjja-Nagy) Nem szabad elfelejtenünk azonban, hogy a tehetségazonosítás, tehetségfelismerés mint a tehetséggondozó munka meghatározó mérföldköve rendkívül komplex, hosszabb időintervallumot igénybe vevő folyamat, jelentős mennyiségű szakirodalommal megtámogatva. Különböző kutatók különböző kritériumokat javasolnak, melyek között akad átfedés. Czeizel (1997) 4D-s modelljének definíciója jó alapot ad a gyakorló pedagógusnak, hogy értő szemmel válogasson. Az általa megnevezett potenciális tehetség (**gifted**), megvalósult tehetség (**talent**), illetve párját ritkító tehetség (**genius**) közül az iskolai napi gyakorlat során a pedagógus leginkább az elsővel találkozhat, és tehetségígéretként azonosíthatja. Sternberg (Gyarmathy 2006) már öt kritériummal dolgozik: kiválóság, ritkaság, teremtőképeség, kimutathatóság és (társadalmi) értékesség. Maga a tehetségdiagnosztika Mező (2008) meghatározása szerint a tehetséghez kapcsolódó lelki, teljesítmény- és viselkedésbeli, valamint a környezeti tényezők együttes vizsgálata. Természetes, hogy maga az azonosítás az azt követő fejlesztés, azaz megfelelő programok nélkül fabatkát sem ér. Hosszabb időintervallumon átfutó folyamatról van tehát szó, amelyben a pedagógus vagy más szakember végigköveti a tehetséggyanús tanuló fejlődését. Ám mivel a hajlam még nem feltétlenül tehetség is, ezért a pedagógusnak nagy szüksége van pszichológus segítségére annak kiderítéséhez, hogy a hajlamokra utaló jegyek mérhetően megjelennek-e. Nem minden ígéret váltja be azonban a hozzáfűzött reményeket, hiszen a fejlődést számtalan külső tényező is befolyásolja. Szakirodalmi ajánlások szerint a tehetségazonosításra irányuló vizsgálatnak érvényesnek (valid) és megbízhatónak (reliable) kell lennie, így hosszabb időintervallumon belül többször érdemes az adott tanuló(ka)t megvizsgálni, valamint a mérőeszközöket is változtatni, hogy ne csak egyfajta megközelítésből kapjunk képet egy-egy tanulóról. Ezen a ponton meg kell

említenünk a tehetségazonosítás buktatóit is: a rejtőzködő, látens tehetség nehezen felismerhető, valamint óvatosan kell bánni a teljesítmény tehetségként való értelmezésével, hiszen a tehetség sokszor éppen ellentétes benyomást kelt magáról. Összességében elmondható, hogy a vizsgált tanuló(k)ról történő információszerzés diverzitásával egyenesen arányos az azonosítási megbízhatóság, és a pszichológiai tesztek csak kiegészítik, de nem helyettesítik a pedagógus tehetségdiagnosztizáló munkáját.

Javasolt projektünk sok szempontból alkalmas a tehetségszűrésre, hiszen időben 10-20 tanítási órát vesz igénybe, így a Balogh László (2012) által javasolt módon a pedagógus és gyerek folyamatosan együtt tevékenykedhet, valamint a kooperatív technikák alkalmazásával a tanárnak lehetősége nyílik a diákokat mintegy kívülállóként megfigyelni, és mindez adja talán a legbiztosabb fogódzót a tehetség azonosításához. Ehhez ismét a Czeizel-modellhez nyúlunk vissza, az általa leírt négy intrapszichés összetevő (általános értelmesség, specifikus képességek, kreativitás és motiváció) mind szépen körvonalazható a projektórakon történő megfigyelések során. Nem elhanyagolható szempont viszont az azonosított tehetség adekvát fejlesztése, amelynek elmaradása esetén a szakirodalom szerint nagyobb kárt okozhatunk, mint ha azonosítatlan maradt volna az adott tanuló. Az is bizonyított tény, hogy a kiválasztott tanuló(k)nak saját maguknak is felelősséget kell vállalniuk saját fejlődésük iránt, hiszen megfelelő szintű motiváltság nélkül a kívánt eredményt nem fogjuk tudni elérni. Végül fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a területet kutatók (Hany 1993, Gyarmathy 2006) szerint a szűrés minél szélesebb kibővítése indokolt. Elengedhetetlen, hogy a hátrányos helyzetű és fogyatékkal élő gyermekek ugyanúgy bekerüljenek a vizsgálatokba, mint egészséges társaik, valamint a társadalmi sztereotípiák ellenében is történjenek szűrések. Jelen projektünk a tehetségazonosítás két szintje (Dávid 2010) közül az első, a pedagógiai tehetségszűrésre ad lehetőséget, míg a második szint, a differenciált tehetségazonosítás színtere már a pedagóguson túlmutató és a köznevelési intézményen kívül (tehetségpontokban, tanácsadóknak, tehetséggondozó központokban) történik. Az általánosan alkalmazott módszerek szakirodalmi besorolásukat tekintve lehetnek szubjektívek (alkalmi, strukturált megfigyelés, szülők, tásak véleménye), illetve objektívek (pszichológus által vezetett mérések és tesztek). Projektünk értelemszerűen az előbbi módszer számára ideális. A tanulók munka közbeni megfigyelése a legkézenfekvőbb módszer a pedagógus számára, s hogy mindez strukturált formában történhessen, vegyük igénybe a felkínált mérőlapok kérdéssorait. Jelen projektünk esetében a mérőlapokon megjelölt szempontok közül nem relevánsak a 27-től 49-ig felsorolt, a pedagógus által megfigyelt tevékenységek.

Minden egyes foglalkozás után érdemes a pedagógusnak arra időt szánnia, hogy reflektáljon a diákok tevékenységére, dokumentálja az órán történeteket, különös tekintettel a mérőlapokon felsorolt területeken, hogy az ily módon nyert információ veszteség nélkül rögzítésre kerüljön. A tanulónak az adott tanulócsoport átlagképességéhez viszonyított kiemelkedő teljesítménye mindenképpen további tehetséggondozásra ad okot, ha a tanuló fejlettebb kognitív jellemzői (kreativitás, képesség, speciális képességek), illetve affektív jellemzői (motiváció, érdeklődés) és – különösen a hátrányos helyzetűeknél – tehetsége utaló jelek megjelennek.

1.4. Projektterv

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek	Ismeretanyag	Módszerek, munkaformák, eszközök	Házi feladat
1.	<p>Gyerünk, menjünk laziba!</p> <p>Meghívás elfogadása/ elutasítása, köszöntő beszéd írásának előkészítése</p>	<p>motiválás, ráhangolódás (bevezető óra)</p>	<p>A mondatelemző képesség fejlesztése. Szövegértelmezés, szövegértési készség fejlesztése, ismeretlen kifejezések magyarázatával szókincsbővítés. A koncentrált figyelem, emlékezet fejlesztése. Az információkezelés, lényegkiemelés fejlesztése önálló ismeretszerzés során. A problémamegoldó és rendszerező képesség fejlesztése. A csoportmunka során a tanulói önbizalom, felelősségvállalás, segítőkészség és udvarias együttműködés alakítása.</p>	<p>A tanórai tudásépítéshez szükséges, már meglévő ismeretek felidézése, ismétlése: formális-informális stílusjellemzők. A tanulók megelőző tudására építve részben önálló ismeretszerzésre támaszkodó ismeretbővítés. Adekvát válasz megfogalmazása ünnepi alkalomra szóló meghívásra, köszöntőbeszéd írásának előkészítése. Közös megbeszélés, tanári magyarázattal történő kiegészítés, megerősítés. A tanultak alkalmazása változatos és differenciált feladathelyzetekben. Szóbeli kifejezésformák változatos gyakorlása.</p>	<p>tanári közlés, frontális és kooperatív pár- és csoportmunka, ötletbörze, verseny, demonstrációs eszköz (meghívó), kivetítő, jutalommatrica, feladatlap, kilépőkártya</p>	<p>Választható feladatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rövid, verses pohárköszöntő írása a meghívóban szereplő ifjú párnak – rövid pohárköszöntő beszéd írása (min. 5 mondat)

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek	Ismeretanyag	Módszerek, munkaformák, eszközök	Házi feladat
2.	Ajándék lónak... Mit vigyünk nászajándékba? Nászajándék beszerzése, a jó ajándék jellemzői; közéleti kommunikáció, érvelésen alapuló vita	ismeretbővítés, gyakorlás, készségfejlesztés	A kognitív kompetencia, elemző és összehasonlító, összefüggés-kezelő képesség fejlesztése.	A jó ajándék ismérvei, a vita elméleti bevezetése szövegértést ellenőrző feladaton keresztül, az érvelés utaló és köztiszteletjei.	tanulói értékelés, verseny, frontális, egyéni és pármunka, kooperatív csoportmunka, kivetítő, feladatlap, jutalomajándék, kilépőkártya	A házi készítésű, illetve boltban vásárolt ajándék közti választás eldöntéséhez 5 mondat megírása a gyakorolt utaló- és köztiszteletjei használatával.
3.	Mit vegyek föl? Esküvői viseletek. Milyen alkalmi ruhát válasszunk esküvői vendégként? Mi a dress code? Illik, nem illik... öltözködési szabályok esküvőre.	ismeretbővítés, ismétlés, alkalmazás, készségfejlesztés	A koncentrált figyelem, emlékezet fejlesztése. Szövegértelmezés, a szövegértési készség fejlesztése, szókincsbővítés ismeretlen kifejezések magyarázatával. Az információkezelés, lényegkiemelés fejlesztése önálló ismeretszerzés során. Az ismeretátadás képességének fejlesztése.	Titkosírás megfejtése kód alapján, szövegértelmezés, lényegkiemelés, vázlatírás.	frontális és páros munka, csoportmunka megbeszélés, tanulói kiselőadás, kooperatív technikák, feladatlap, kódszótárak, internet, kivetítő	Írjatok ötsoros verset az esküvőre meghívott vendégek alkalmi viseletének szabályairól!
4.	A nagy dínom-dánom ételek, menükártya, ételallergiák, sütimustra	ismeretbővítés, ismétlés, alkalmazás, készségfejlesztés	Szövegértelmezés, a szövegértési készség fejlesztése, ismeretlen kifejezések magyarázatával szókincsbővítés.	Tanult és új közmondások jelentésének értelmezése, a hagyományos és a modern menükártya különbségének megtalálása,	frontális, irányított beszélgetés, kooperatív pár- és csoportmunka, önálló ismeretszerzés, kötetlen galerialátogatás (sütikóstoló) kivetítő,	„Ami az egyiknek étel, a másiknak mérge.” A leggyakoribb ételallergiák, személyes ételérzékenység: információkeresés

4.			A koncentrált figyelem, emlékezet fejlesztése. Az információkezelés, lényegkiemelés fejlesztése önálló ismeretszerzés során. A problémamegoldó és rendszerező képesség fejlesztése.	a szülők bevonása az iskolai tevékenységekbe, ételintoleranciák tudatosítása.	feladatlapok, demonstrációs eszközök (házi sütemények)	az interneten, és hasznos honlapok ajánlása egymásnak Alternatív házi feladat: Kaja-szlang (rövid szöveg „magyarra fordítása”).
5.	Terítéken az esküvő Csodálatos esküvői helyszínek, dekoráció, asztaldíszítés	motiváció, ismeretbővítés, ismétlés, alkalmazás, készségfejlesztés	A befogadói képességek fejlesztése. A koncentrált figyelem, emlékezet fejlesztése. Az információkezelés, lényegkiemelés fejlesztése önálló ismeretszerzés során. A problémamegoldó és rendszerező képesség fejlesztése. A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. A szövegalkotási készség és a helyesírási készségfejlesztése. Az okozati összefüggések feltárása, következtetések levonása. Szövegértelmezés, szövegértési készségfejlesztése.	A tömegkommunikációs folyamat jellemzői, szövegalkotási feladatok – rövid reklámszövegek írása, bemutatása, rövid szöveg értelmezése, szólások közmondások felelevenítése, értelmezése.	megbeszélés, irányított beszélgetés, szemléltetés, bemutatás, rendszerezés, kooperatív technikák, frontális és páros munka csoportmunka, kivetítő, tábla, szókartyák, kinyomtatott fotómontázs	Gyűjtsetek terítéssel, evőeszközökkel kapcsolatos közmondásokat, szólásokat! Mit jelentenek?

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek	Ismeretanyag	Módszerek, munkaformák, eszközök	Házi feladat
6.	Halljunk szót – értsünk szót! Hogyan ejtsük helyesen a beszédhangokat és a szavakat, hogyan igazodjunk el a hangok világában, mit üzennek számunkra a zenei hangok?	ismeretbővítés, gyakorlás, készségfejlesztés, alkalmazás	A tanulók hallási kultúrájának, hallási koncentrációjának fejlesztése, az akusztikus észlelés és a hangmegértés fejlesztése, a hangok egymástól való megkülönböztetése, a hangok kifejező erejének megértése, a helyes artikuláció gyakorlása.	Hangmegfigyelési gyakorlatok, zenehallgatási gyakorlatok, artikulációs gyakorlatok játékosan	gyakorlás, megfigyelés, alkalmazás, egyéni munka, frontális munka, csoportmunka, ritmus-hangszerek, csengő, csörgő evőeszközök, pohár, zenélő doboz, duda, hangok telefonról stb. CD: Bedrich Smetana: Moldva (Hazám c. ciklusból)	
7.	Hihetetlen esküvői hagyományok a világból Ismeretterjesztő szöveg feldolgozása	új anyag feldolgozása, ismeretbővítés, készségfejlesztés	Szövegértelmezés, szókincsbővítés, ok-okozati összefüggések befogadói képességek fejlesztése. A koncentrált figyelem, emlékezet fejlesztése. Az információkezelés, lényegkiemelés fejlesztése önálló ismeretszerzés során.	A szöveg tagolásának szabályai, tételmondat.	magyarázat, szemléltetés kooperatív tanulás, egyéni és páros munka	ppt készítése a magyar esküvői és lagzis szokásokról, azok szimbolikájának bemutatása
8.	Női / férfi szerepek A jelzők fajtái A jelzőkről szerzett ismeretek	ismétlés, tanult ismeretek rendszerezése, gyakorlása	Helyesírási és mondat-elemző képesség fejlesztése. Szövegértelmezés, szövegértési készség fejlesztése,	A jelzők fajtái. A jelzőkről szerzett ismeretek alkalmazása.	differentiálás, kooperatív technikák: ablak, csoportforgó, képtárlátogatás, dominó feladat,	Választható feladatok: – a sikeres, boldog nő jellemzése – a sikeres, boldog

8.		alkalmazás, készség-fejlesztés	ismeretlen kifejezések magyarázatával szókincsbővítés. A koncentrált figyelem, emlékezet fejlesztése. Az ismeretátadás képességének fejlesztése.	A jelzők fajtái. A jelzőkről szerzett ismeretek alkalmazása.	arcok-képmontázs, szinonima spirál feladatlap	férfi leírása jelzős szerkezetekkel 10-20 mondatos fogalmazásban.
9.	Kis falu nagy busszal jár! Vita felépítése, fázisai, szabályai	ismeretbővítés, ismétlés, alkalmazás, készség-fejlesztés	Ismeretlen kifejezések magyarázatával szókincsbővítés. Az információkezelés, lényegkiemelés fejlesztése. A csoportmunka során a tanulói önbizalom, felelősségvállalás, segítőkészség és udvarias együttműködés alakítása.	Érvelés, véleménynyilvánítás, cáfolás, a vita rendezésének eszközei Adat- és információkereső technikák alkalmazása szövegfeldolgozás során.	megbeszélés, jóslás, kooperatív csoportmunka: csoportforgó, füllentős játék, kupaktanács, szemléltetés prezentációval (ppt), csillagvita	Kooperatív technika: 5 ujjas mese: Meséld el 5 leírt mondatban az esküvő helyszínére jutás problematikáját!
10.	Autóvásárlás Nyelvi humor és metakommunikáció szerepe	ismeretbővítés, ismétlés, alkalmazás, készség-fejlesztés	Nyelvi humor fejlesztése, kar- és lábkeresztesző pózok értelmezése. Az alkotóképesség, az önálló gondolkodás fejlesztése. A tanuláshoz a cselekvéses tanulás által való megkönnyítése. A befogadói képességek fejlesztése, a valóság és fikció különbségeinek belátása.	A kommunikációs folyamat, a kommunikáció céljai és funkciói. Fogalmak: kommunikáció, a kommunikáció tényezői (kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai szerep, kapcsolatfelvétel, fenntartás, zárás).	Prezentáció, kooperatív technika: kettős szereposztás, szörforgó, kupaktanács, belső hang, csoportforgó, szerepjáték, drámajáték, magyarázat, megbeszélés	Kreatív gondolkodás: A történet folytatása vagy más befejezés kitalálása.

2.1. További projektötletek

Végül néhány további projektötletet is talál az érdeklődő olvasó, nem részletesen kidolgozva, csak alapjaiban ismertetve. Mindezzel arra szeretnénk ösztönözni a felhasználókat, hogy bátran nyúljanak szabad kézzel a kapott anyaghoz, és adaptívan alkalmazzák azt azokra a tanulóokra szabva, akik éppen rájuk vannak bízva. A lépések nem kőbe vésett szabályok, inkább jó szívvel kínált ajánlások, melyek az azokat kipróbáló pedagógus preferenciája szerint módosíthatóak.

– „Elveszett kisállat megmentése”

A gyerekekhez közel álló témával a humánus, jótékonykodó attitűd fejlesztése válik lehetővé. Az elkóborolt kisállat gazdájának felkutatása olyan összefogást igényel, amely során a tanulók megtapasztalhatják a társadalmi segítségnyújtás érzését. Gondozhatják egy ideig közös kedvencüket, majd megszervezhetik hazajuttatását. Minden mozzanatról feljegyzést, fotót készíthetnek, majd projekttabló formájában mutathatják be társaiknak karitatív tevékenységüket.

– „Egy elhanyagolt terület hasznosítása, praktikus rendezése”

Még a leggondozottabb iskolának is lehet olyan sarka, amelyre ráfér egy kis csinosítás.

Arra gondoltunk, hogy az iskola vezetője „mini-pályázatot” írhatna ki egy bizonyos terület ötletes hasznosítására. Ezt a területet újragondolt funkcióval ruháznák fel (barátság-pad, kondipark, stresszmentes-relaxációs sarok).

Mindeközben a fenntarthatóság jegyében igyekezzenek újrahasznosított anyagokkal dolgozni, hiszen a szemét szelektív kezelése, a környezettudatos rendrakás kiemelt nevelési cél.

A projekt nyelvi szempontból a pályázat elkészítését, megalkotását foglalja magában. A projektórák a pályázat megírásának lépéseit járják végig. A projektötleteket meg lehet versenyeztetni, nyílt pályázati ismertetést tartani. Lehetőség nyílik a pályaterveket az iskola tanulói előtt kiselőadás formájában bemutatni, majd a tanulók által demokratikus módon a győztes pályázatot megszavazni.

– „Egy hétre hét jócselekedet”

Az emberi kapcsolatok kialakítása szempontjából fontos a pozitív, segítőkész attitűd fejlesztése. Projektötletünk minden nap valamilyen maximum 30 perc alatt elvégezhető, látványos cselekedet dokumentálását tűzte ki céljául. Olyan ötleteket várunk, amely a segítségnyújtás valamilyen formájában nyilvánul meg, vagy olyan tevékenység, amellyel másoknak örömet szerzünk. Olyan jócselekedetek, amelyek a szüleinek eddig nem jutottak eszébe, de neki igen. Nem várjuk, hogy különösebb anyagigényű ötlet legyen, az önzetlenségen, jóindulaton legyen a hangsúly. Egy kedves gesztus, megemlékezés, örömteli percek dokumentálását foglalja magában ez a feladat. Nyelvi szempontból ideális bemenő termék lehet az ötlet terve. A pedagógus által előre meghatározott szempontok alapján (például szülők reakciója, interjú készítése, a környezet értékelése, önértékelés, a tevékenység leírása) dokumentált napló készítése lehet a projektmunka.

Irodalom

- Balogh László (2012): *Komplex tehetségfejlesztő programok*. Debrecen: Didakt.
- Czeizel Endre (1997): *Sors és tehetség*. Budapest: Fitt Image és Minerva,.
- Dávid Mária – Hatvani Andrea – Héjja-Nagy Katalin (é. n.): *Tehetségazonosítás a pedagógiában*.
URL: http://tehetseg.hu/sites/default/files/geniusz_muhely/1davidmaria_12onl.pdf (letöltés: 2018. 08. 31.)
- Dávid Mária (2010): *Tehettségűző megfigyelési szempontsor. A tehetség-azonosítás egyik lehetséges pedagógiai módszere*. TÁMOP 3.4.4/B/08/1-2009-0014 pályázat. Országos Tehetségsegítő Hálózat kialakítása Magyar Génius Integrált Tehetségsegítő Program. Eger: Heves Megyei Önkormányzat Pedagógiai Szakmai és Közművelődési Szolgáltató Intézménye.
- Gyarmathy Éva (2006): *A tehetség. Fogalma, összetevői, típusai és azonosítása*. Budapest: ELTE Eötvös.
- Hany (1993): *Identification of gifted and talented students*. URL: www.pabst-publishers.de/psychology-science/3-2004/05 (letöltés: 2018. 08. 31.)
- Honfi Anita – Komlódi Nóra (2010): *Projektpedagógia – „Vezérfonal”*. Budapest: Műszaki.
- Mező Ferenc (2008): A tehetségdiagnosztika alapjai. In: Mező Ferenc (szerk.): *Tehetségdiagnosztika*. Debrecen: Kocka kör.
- Oberg, Kalervo (1954): *Culture shock*. URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.461.5459&rep=rep1&type=pdf> (letöltés: 2018. 08. 31.)
- Pusztai Gabriella, Prof. Dr. – Dr. Bacskai Katinka (2017): *Iskolai „jó fejlesztések” feltárása és elemzése a végzettség nélküli iskolaelhagyás szempontjából reziliens intézményekben*. Debrecen (Az EFOP 3.1.2-16-2016-00001 számú, „A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából – Komplex Alapprogram bevezetése a köznevelési intézményekben” című projekthez kapcsolódó szakmai anyag)
- Taft, Robert (1977): Coping with unfamiliar cultures. In: N. Warren (ed.): *Studies in cross-cultural psychology* (Vol 1). London: Academic Press.
- Tóth Lilla (2014): Az interkulturális kompetencia fejlesztése magyar nyelvi órán. *Anyanyelv-pedagógia*, 2. URL: <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=516> (letöltés: 2018. 08. 31.)

Helping teachers' professional development in identifying giftedness in languages in order to prevent premature dropout

One of the hottest issues of our current education system is student dropout as well as the phenomenon called 'Burnout syndrome' prevalent among educators. By succeeding in keeping premature school leavers within the framework of formal education we can create equal opportunities for them. In order to achieve this, however, we need professional updating. Our idea was to offer a project to colleagues already involved in working with at-risk students in order to help them to decrease dropout tendencies as well as to enable them to identify gifted students.

Language development is the result of a logical buildup of a rigid inner order. We consider the development of intercultural awareness to be best practice as well as a way to decrease premature dropout tendencies. If the learner is able to establish contact with the members of other cultures/sociocultures and is capable of examining their own communication from the perspective of different cultures, creative energy gets released to help them to experience the diversity of the world. Our methodological aid is based upon this particular approach.

The other, equally important pedagogical area is the establishment of the inner need which connects learning and value in students' minds. Motivation, raising and maintaining students' interest over an extended period of time is a key notion in this value concept in which the teacher plays an essential part.

Material and methodology

We are firmly convinced that in order to get students involved in linguistic education a complex language program is indispensable, one that beside – or perhaps instead of – making students acquire knowledge also focuses on skill development. This is the reason why in our project language education does not appear as isolated learning process or a simple school subject, but rather as an efficient tool for students to acquire the right forms of social behaviour. Schoolchildren will use the language through real tasks and authentic situations, i.e. they use it as a means of achieving their own communication goals. In the course of the project the identification of gifted students takes the form of structured observations on the part of the teacher. The components of the project place the emphasis on certain skill areas the measurements of which are actually carried out with the help of an internal checklist sheet.